

Blu fis

Parrotfish (Scaridae)



Stonhed parotfis
Green humphead parrotfish
(*Bolbometopon muricatum*)



Spoted parotfis
Spotted parrotfish
(*Cetoscarus ocellatus*)



Stiphed parotfis
Steephead parrotfish
(*Chlorurus microrhinos*)



Deisy parotfis
Daisy parrotfish
(*Chlorurus sordidus*)



Dakap parotfis
Darkcapped parrotfish
(*Scarus oviceps*)



Spisis mo distribiusen

I kat ova long 90 spisis blong fis ia we stap long famli Scaridae we yumi save olgeta olsem blufis o parrotfish.

Famli blong ol blufis oli bin develop wetem plante defren kaen kala, mo tut blong olgeta i joen olsem maot blong pijin ia nasiviru. Mos long olgeta spisis oli gru kasem 30 go kasem 50 cm. Spisis blong blufis we i mo big bitim ol nara wan, green humphead parrotfish, *Bolbometopon muricatum*, i save gru kasem 1.3 m long mo wet blong hem i save kasem 46 kg. Blufis i stap long ol salo solwota blong tropik raon long wol mo plante nao oli faenem long Indian mo Pasifik Osen.



Ples we fis i stap long hem mo kakae blong hem

Blufis i stap long ol kos we i gat plante ston mo long ol bed blong si gras mo tu long ol korel rif.

Long naet oli slip insaed long ol hol afta we oli bin kavremap olgeta wetem wan web we yu save luk tru long hem we oli mekem wetem spet blong olgeta. Web blong spet ia i save blokem ol bebet mo haedem smel blong blufis ia from ol fis we oli stap kakae ol nara fis long naet. Men ples long saekol blong laef blong blufis hemi korel rif, mo long plante spisis, ol eria we oli kam tugeta blong mekem pikinini (spawning eria), we plante taem i long slop long aotsaed blong rif o long ol kanal.

Wetem ol tut we i joen, blufis i save skrasem korel blong kakae ol plant we i stap long hem mo sam oli save kakae ol smolmol plant (zooxanthellae) we i stap laef insaed long korel. Taem oli skrasem aotsaed blong korel oli solem daon sam blong hem, mo korel ia i helpem blufis blong brekem ol pis blong plant we i stap insaed long bel blong hem. Oli save kakae plante korel blong karem smol amaon blong kakae mo sem taem oli gohed blong givim aot ol smolmol pis korel we i stap kam olsem sanbis. From wan blufis i save givimaot 90 kilo blong ol smolmol pis korel olsem doti blong hem long evri yia, blufis ia i kontribiut bigwan long sanbis blong ol lagun mo long ol tropikol so. Kaen fasin ia blong kakae olsem i blokem korel blong i no ded from ol plant we i save kavremap mo kilim hem. Ol fis we i stap kakae ol blufis hemi inkludim ol namarae, redmaot mo plante kaen bigfala fis long rif.



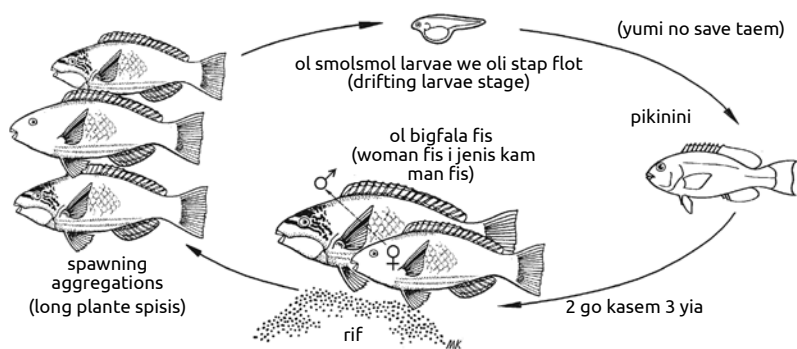


Riprodaksen mo saekol blong laef

Klosap evri spisis blong blufis i bon olsem woman fis (♀) mo afta i jenis i go long braet grin o blu kala man fis (♂). Sam spisis oli save gru hariap, oli save mekem pikinini insaed long 2 o 3 yia, mo oli gat wan laef span blong 5 kasem 6 yia. Be ol bigfala spisis oli save gru mo slo mo kasem 15 yia o antap.

Sam spisis blong blufis oli save muv i go long wan eria blong grup tugeta long wan bigfala grup blong mekem pikinini. Insaed long grup ia, wanwan woman fis i letemaot plante taosen eg we sperm blong man fis i fetalaesem olgeta.

Insaed long 25 haosa, ol eg we i fetalaes finis oli brok mo letemaot ol smolsmol larvae; longfala blong olgeta i olsem wan milimita. Oli flot long solwota blong wan taem we yumi no save bifo oli setel long ol korel rif.

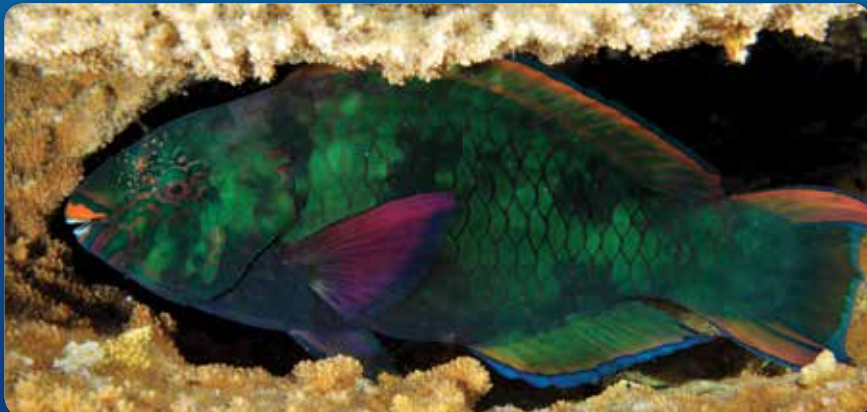


Fasin blong kasem fis

Wei we oli stap yusum blong kasem blufis i inkludim:

- **gill nets** – hemi wan komon fising tul blong kasem ol bigfala grup blong ol fis we oli stap mekem pikinini
- **Spia fising** – plante taem oli mekem long naet wetem toslaet taem fis i stap slip anda long korel.

Plante blufis oli save kasem olgeta taem oli stap long ol bigfala grup blong mekem pikinini (spawning grup). Kaen fising olsem i save katemdaon bigwan namba blong ol bigfala fis we olgeta nao oli mekem ol smolsmol fis, we plante bae oli gru mo oli save stap blong oli kasem olgeta long fiuja.



Gaed mo ol toksave ia hemi wok blong SPC (www.spc.int) we i wok tugeta wetem LMMA (www.lmmanetwork.org) blong helpem pipol we oli wok wetem ol fising komiuniti blong givim advaes long ol defren mo gud fiseris manejmen joes. Blong kat mo ekspleneson long ol toktok we istap insaed long Gaed mo ol toksave ia, yu save luk long gaed buk. Foto : Mathieu Juncker



Ol kaen fasin blong manejmen we yu save jusum

I gat sam fasin blong manejmen blong ol blufis olsem minimam saes limit we oli bin aplae long sam long ol aelan blong Pasifik, we i nogud tumas long ol spisis we oli jenisim seks from woman fis i go long man fis taem we oli stap gru. Sipos we folem loa ol fisa i save kasem ol bigfala fis nomo, ol fis we oli kasem bae i olgeta man fis nomo, we i livim tumas woman fis long populesen blong olgeta.

Oli bin putum wan limit blong hamas fis yu save kasem (quota o bag limit) long blufis be fasin blong manejmen ia i no stret tumas long ol fiseris blong komiuniti. Sam kaontri oli putum minimam saes blong hol long ol gill net mo oli blokem ol fisa blong no yusum ol tul blong pulum win anda long wota taem oli fising wetem spia.

Ol fis resev (ol tabu eria), sapos oli smol, plante taem oli no gud blong protektem blufis. Hemia from blufis i save swim ova long ol bigfala eria blong faenem kakae mo oli swim long wan longfala distens blong go long ples blong mekem pikinini.

Ol fising komiuniti oli gat sam lokol save long taem mo ples we ol fis igo long wan bigfala grup blong mekem pikinini mo informesen ia i mekem se oli save yusum ol kaen fasin blong manejmen olsem:

- **putum wan ban blong fising long taem we fis i kam tugeta blong spawn, we maet i nidim blong klos blong smol taem plante taem long yia from sam long ol spisis oli ssave spawn bitim wan taem long evri yia;**
- **Putum wan ban long fising long ol spawning eria we oli save.**

Sam long ol nara aksen we komiuniti i save mekem maet i inkludim:

- **putum wan ban long spia fising blong kasem blufis long naet; sam komiuniti oli tekem aksen olsem finis from fasin ia blong fis hemi tekem olgeta bigfala blufis aot long lokol fising eria blong olgeta.**
- **putum wan ban long yusum ol gill net we ol hol i smol tumas, net blong pulum (drag net) o wan beach seine net we saes blong hol i no kasem 50 milimita taem oli pulum gud. Ban blong kaen net ia i save help blong kasem ol big fis nomo mo ol smol fis oli save kam aot long net blong save gru bigwan mo mekem pikinini.**

